

Nr. 61

Din 20 martie 2026

Către:

**Domnului Gheorghe HAJDER
Ministru al Mediului**

Copie:

**Dlui Dorin JUNGHIETU
Ministru al Energiei**

**Dlui Alexei TARAN
Director General al Agenției Naționale pentru
Reglementare în Energetică**

Subiect: Aviz FIA la proiectul de Lege privind plățile și taxele de mediu

Stimate Domnule Ministru,

Comaniile membre ale Asociației Investitorilor Străini din Moldova (FIA) vă transmit salutul lor cordial și își exprimă întreaga considerație.

Prin prezenta, dorim să vă transmitem **opinia membrilor FIA referitoare la proiectul de Lege privind plățile și taxele de mediu**. În continuare, prezentăm câteva propuneri și observații concrete pe marginea proiectului, în vederea reducerii impactului asupra operatorilor industriali care respectă cerințele de mediu și pentru asigurarea unui mecanism echilibrat de aplicare a instrumentelor economice de protecție a mediului.

Membrii FIA susțin consolidarea cadrului normativ privind instrumentele economice de protecție a mediului și aplicarea principiului „poluatorul plătește”, însă consideră esențial ca mecanismele propuse să fie aplicate într-o manieră proporțională, predictibilă și coerentă cu obligațiile deja existente, astfel încât să fie evitată dubla taxare, să fie menținută competitivitatea operatorilor economici și să fie încurajate investițiile în tehnologii curate și eficiente.

În același timp, considerăm important ca instrumentele economice de protecție a mediului să fie concepute în conformitate cu bunele practici europene, astfel încât acestea să contribuie simultan la atingerea obiectivelor de mediu și la menținerea competitivității economiei naționale.

Prin urmare, ținând cont de varietatea sectoarelor economice în care activează companiile membre FIA, prezentăm în continuare o serie de propuneri la proiect, structurate și analizate distinct, în funcție de specificul domeniilor vizate, după cum urmează: propuneri aferente sectorului de producere și propuneri aferente sectorului energetic, fiecare categorie reflectând particularitățile, necesitățile și prioritățile specifice acestor domenii.

I. Propuneri aferente sectorului de productie

I.1 La Articolul 2 – Noțiuni principale

Se propune **completarea articolului cu noțiuni suplimentare**, necesare pentru asigurarea clarității și aplicării uniforme a prevederilor legale, după cum urmează:

- **„plasare pe piață”** – noțiune esențială, intens dezbătută în cadrul modificărilor anterioare ale Legii nr. 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului și ulterior inclusă în aceasta. Lipsa definirii acestei noțiuni în redacția actuală a proiectului poate genera confuzii și interpretări neuniforme, repetând situația anterioară în care Serviciul Fiscal de Stat a recurs la definiția prevăzută de *Legea nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior*, nerelevantă pentru acest domeniu. Definirea acestei noțiuni este indispensabilă pentru stabilirea momentului nașterii obligației fiscale;
- **„ambalaj de desfacere”** – noțiune frecvent confundată cu alte tipuri de ambalaje, ceea ce impune o definire clară pentru evitarea interpretărilor eronate în practică;
- **„ambalaj compozit”** – noțiune care necesită a fi definită distinct, având în vedere particularitățile sale și relevanța în contextul reglementărilor privind gestionarea ambalajelor.

De asemenea, se propune **extinderea sensului definițiilor** din proiectul de lege, în conformitate cu noțiunile deja prevăzute de legislația existentă, pentru a asigura coerența și aplicarea uniformă a prevederilor, după cum urmează:

- **„subsol”** – sens extins conform Codului fiscal, art. 299. Noțiunea dată nu este clar definită în proiect, prin urmare se recomandă clarificarea domeniului de aplicare și a activităților vizate de această taxă, pentru a asigura aplicarea uniformă a prevederilor și pentru a elimina eventualele interpretări divergente.
- **„produs din plastic de unică folosință”** – adaptat în conformitate cu Legea nr. 209/2016 privind deșeurile;
- **„resurse minerale”** – ajustat conform Codului fiscal, art. 299.
- **alte definiții** preluate și armonizate din diverse hotărâri de guvern, inclusiv: Hotărârea Guvernului nr. 561/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajele și deșeurile de ambalaje; HG nr. 610/2022 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea ambalajelor uzate; HG nr. 586/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea bateriilor și acumulatorilor și deșeurilor de baterii și acumulatori; HG nr. 212/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind deșeurile de echipamente electrice și electronice;

Această extindere urmărește să alinieze terminologia proiectului cu cadrul legal existent, evitând confuziile și suprapunerile de interpretare în practică.

În altă ordine de idei, proiectul prevede două capitole cu denumiri foarte apropiate: **„Plățile pentru poluare”** și **„Taxele pentru poluare”**. Această formulare poate genera confuzii și poate fi interpretată ca o **posibilă dublare a obligațiilor financiare** pentru același tip de impact asupra mediului.

În acest sens, se recomandă clarificarea diferenței dintre aceste două concepte și includerea acestei definiții explicite în **Articolul 2 – Noțiuni principale**, pentru a asigura o aplicare uniformă și transparentă a prevederilor legale.

I.2 La Articolul 5 – Plata pentru emisiile de poluanți în aerul atmosferic de la sursele staționare

Se propune revizuirea alin. (4) astfel încât plata să fie aplicată în principal în cazul depășirii valorilor-limită de emisie stabilite prin autorizația de mediu.

Aplicarea plății și pentru emisiile care se încadrează în limitele autorizate poate genera o sarcină fiscală suplimentară pentru operatorii care respectă legislația și poate diminua stimulentele economice pentru investiții în tehnologii de reducere a emisiilor.

În lipsa unei diferențieri clare între emisiile care se încadrează în limitele autorizate și cele care depășesc valorile-limită, mecanismul riscă să penalizeze inclusiv operatorii conformi, diminuând efectul de stimulare a investițiilor în tehnologii mai curate.

De asemenea, se propune modificarea alin. (5) prin reducerea coeficientului de multiplicare aplicat depășirilor valorilor-limită de emisie de la 5 la 3. Un coeficient de 5 poate genera plăți disproporționate în cazul unor depășiri minore sau temporare, care pot apărea în mod normal în exploatarea instalațiilor industriale (pornirea sau oprirea echipamentelor, variații tehnologice sau lucrări de mentenanță). Coeficientul de 3 menține caracterul descurajator al mecanismului economic, dar evită aplicarea unor plăți disproporționate în cazul depășirilor minore ale valorilor-limită de emisie.

Totodată, se atrage atenția că cotele majorate propuse pentru depășirile valorilor-limită de emisie pot genera plăți de mediu de o amploare considerabilă, care, în conformitate cu art. 24 alin. (12) din Codul fiscal, nu sunt deductibile fiscal. Acest fapt amplifică impactul financiar asupra operatorilor economici și necesită o evaluare atentă a proporționalității măsurilor propuse.

I.3 La Articolul 6 – Plata pentru deversările de poluanți cu apele uzate

Se propune revizuirea și completarea prevederilor articolului, în vederea asigurării clarității, previzibilității și aplicării uniforme a mecanismului de calcul al plăților.

În acest sens, se recomandă reformularea alin. (7), după cum urmează:
„În cazul în care deversările de poluanți cu ape uzate depășesc valorile-limită de emisie în apă, plata totală se calculează prin sumarea plăților prevăzute la alin. (5) și alin. (6).”

Această clarificare este necesară pentru a elimina eventualele interpretări divergente în procesul de aplicare și pentru a asigura o determinare transparentă a obligațiilor de plată.

Totodată, proiectul introduce **cote majorate și un algoritm de calcul modificat**, care pot conduce la creșteri semnificative ale plăților. În acest context, se recomandă ca elaboratorul să prezinte un **calcul demonstrativ al plății**, atât pentru situațiile în care emisiile se încadrează în valorile-limită de emisie (VLE), cât și pentru cazurile de depășire a acestora, în vederea evaluării impactului economic real asupra entităților vizate.

De asemenea, se constată că:

- nu sunt stabilite valorile-limită de emisie (VLE) pentru entitățile care desfășoară activități de ardere a combustibililor în instalații medii de ardere;
- proiectul nu precizează explicit metoda de constatare a depășirii VLE.

Lipsa acestor elemente poate genera **incertitudine juridică și dificultăți practice în implementare**, motiv pentru care se recomandă completarea corespunzătoare a cadrului normativ.

Cu titlu de exemplu, aplicarea algoritmului prevăzut în proiect conduce la o **majorare a taxei până la aproximativ 90 lei/m³**, ceea ce poate influența semnificativ costul final și tarifele aplicate consumatorilor, cu riscul ca acestea să devină excesiv de ridicate.

În aceste condiții, se consideră necesar ca entitățile care operează stații de epurare — atât pentru deservire proprie, cât și pentru prestarea serviciilor către terți — să efectueze o analiză detaliată a impactului economic și tehnic al noilor prevederi. Aceasta ar trebui să ia în considerare indicatorii tehnici, volumele de operare,

condițiile de utilizare și alți factori relevanți, pentru a evalua sustenabilitatea economică și a fundamenta eventuale ajustări.

I.4 La Articolul 7 – Plata pentru depozitarea deșeurilor

Se impune **corelarea prevederilor proiectului cu HG nr. 939/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind depozitarea deșeurilor**, inclusiv prin clarificarea aplicării acestora în funcție de tipurile de depozite (inerte, nepericuloase și periculoase).

Proiectul introduce un **algoritm nou de calcul al plății**, ceea ce impune o analiză atentă a impactului economic și operațional. În special, se remarcă că **taxa se aplică asupra cantității totale de deșeuri recepționate în depozit pe parcursul anului**, fără a se ține cont de stocul existent la sfârșitul perioadei de raportare, cu excepția deșeurilor stocate temporar pentru o perioadă mai mică de 12 luni.

Totodată, **formula de calcul a taxei nu este clară** în cazul fluxului de deșeuri, fiind necesară o clarificare în următoarele situații:

- dacă taxa se aplică asupra stocului existent la sfârșitul anului sau asupra rulajului total de intrări în cursul anului;
- cum se tratează stocurile formate din intrări realizate în luna decembrie.

Conform HG nr. 939/2023, **dacă perioada de stocare este mai mică de 1 an, operatorul nu este considerat subiect al taxei**, iar dacă stocarea depășește 1 an, **taxa propusă este de 1000 lei/tonă**.

În aceste condiții, se recomandă clarificarea expresă a metodologiei de calcul și realizarea unei **evaluări detaliate a implicațiilor economice și operaționale**, pentru a evita sarcini financiare disproporționate și pentru a asigura aplicarea corectă și uniformă a prevederilor legale.

I.5 La Articolul 12 – Taxa pentru deșeurile de ambalaje

Se propune completarea articolului 12 cu prevederi care să evite riscul unei duble taxări, după cum urmează:

- „Operatorii economici care participă la sisteme colective de responsabilitate extinsă a producătorului și achită contribuții pentru gestionarea deșeurilor de ambalaje prin intermediul acestor sisteme sunt exonerati de plata suplimentară a altor taxe de mediu pentru același flux de ambalaje.”

Totodată, având în vedere planificarea implementării în Republica Moldova, începând cu anul 2027, a Sistemului de Depozit pentru Ambalaje (SDA), se propune completarea articolului cu o prevedere distinctă, pentru a evita riscul unei duble taxări pentru ambalajele băuturilor (sticlă, PET, aluminiu – CAN), după cum urmează:

- „Taxa pentru deșeurile de ambalaje nu se aplică ambalajelor care fac obiectul sistemului de depozit pentru ambalaje (SDA), pentru care obligațiile de colectare și reciclare sunt îndeplinite prin administratorul sistemului.”

Aceste completări sunt necesare pentru a evita suprapunerea obligațiilor pentru același flux de ambalaje, care ar putea genera distorsiuni concurențiale și costuri suplimentare nejustificate pentru operatorii economici.

În același timp, se atrage atenția că majorarea taxelor de mediu propuse va conduce indirect la creșterea plăților aferente sistemelor REP (inclusiv contribuțiile pentru gestionarea ambalajelor), în special în contextul majorării Țintelor prevăzute în Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 561/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajele și deșeurile de ambalaje.

Comparativ cu algoritmul aplicat anterior (până în anul 2021), aceste modificări pot genera o creștere cumulată de peste 400%, ceea ce accentuează semnificativ presiunea financiară asupra operatorilor economici.

În aceste condiții, se impune o analiză atentă a impactului cumulativ al acestor obligații, pentru a asigura proporționalitatea măsurilor și menținerea unui cadru concurențial echitabil.

I.6 La Articolul 13 – Taxa pentru deșeurile de anvelope uzate

În prezent, contribuțiile pentru valorificarea anvelopelor uzate se situează, în medie, între 1,87 și 2 lei/kg. Conform proiectului, Anexa nr. 6 prevede majorarea treptată a acestor taxe până la un interval de 2,5–4 lei/kg până în anul 2030, ceea ce reprezintă o creștere graduală de până la circa 100%.

Se menționează că această taxă se aplică în cadrul sistemelor de responsabilitate extinsă a producătorului (REP), ceea ce va conduce implicit la majorarea contribuțiilor achitate de operatorii economici. În acest context, este necesară evaluarea impactului economic al acestor majorări, pentru a asigura proporționalitatea măsurilor și sustenabilitatea financiară a sistemelor REP.

I.7 La Articolul 16 – Taxa pentru deșeurile de echipamente electrice și electronice

Proiectul prevede că taxa vizată se aplică în cadrul sistemelor de responsabilitate extinsă a producătorului (REP), reglementate prin *HG nr. 212/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind deșeurile de echipamente electrice și electronice*.

Totodată, proiectul propune schimbarea unității de măsură de la „bucată” la „kilogram”, aspect care poate influența semnificativ nivelul costurilor. În special, pentru echipamentele electrice și electronice de dimensiuni mari și voluminoase (precum frigidere, mașini de spălat etc.), aplicarea taxei per kilogram poate conduce la o creștere considerabilă a obligațiilor financiare, comparativ cu sistemul actual bazat pe unitate.

În aceste condiții, este necesară o evaluare detaliată a impactului acestei modificări asupra diferitelor categorii de echipamente, pentru a evita distorsiuni și sarcini disproporționate pentru operatorii economici.

I.8 La Articolul 17 – Taxa pentru mărfurile care în procesul utilizării cauzează poluarea mediului

În Articolul 17, alin. (5) se utilizează formularea „**obligația privind taxa survine**”. Această exprimare nu precizează dacă obligația se referă la **calculul taxei, declararea acesteia sau efectuarea plății**, ceea ce poate genera interpretări diferite. Este necesară o **clarificare explicită a obiectului obligației fiscale**, pentru a asigura aplicarea uniformă a prevederilor legale.

Adițional, se constată că alin. (6) nu prevede anumite scutiri relevante, ceea ce poate conduce la aplicarea neuniformă și disproporționată a obligațiilor fiscale. În acest sens, se propune completarea prevederii cu includerea următoarelor categorii de scutiri:

- mărfurile destinate exportului;
- ambalajele aferente produselor esențiale, precum medicamentele și pâinea;
- materiile prime importate utilizate la fabricarea mărfurilor vizate de prezentul articol.

Lipsa acestor scutiri poate genera costuri suplimentare nejustificate pentru operatorii economici, inclusiv în situații în care produsele nu sunt destinate consumului pe piața internă sau sunt aferente unor bunuri de strictă necesitate. Prin urmare, se impune completarea cadrului normativ în vederea asigurării proporționalității și echității fiscale.

I.9 La Articolul 18 – Taxa pe produse din plastic

Prevederile articolului dat implică un risc semnificativ de dublă taxare, precum și incertitudini în aplicare.

Proiectul prevede că subiect al taxei este inclusiv importatorul. În același timp, responsabilitatea pentru colectarea și valorificarea ambalajelor este deja atribuită producătorului sau utilizatorului final prin sistemele de Responsabilitate Extinsă a Producătorului (REP). În practică, lanțul comercial frecvent este: furnizor → importator (intermediar) → producător alimentar. În aceste condiții, dacă prevederile rămân neschimbate, importatorul va fi obligat să achite taxa pe produsele din plastic, iar producătorul va continua să plătească contribuția în cadrul sistemului REP, ceea ce conduce la o dublă taxare pentru același ambalaj și la o povară fiscală suplimentară pentru operatorii economici.

Deși alin. (8) încearcă să prevină dubla impunere, formularea acestuia este generală și lasă loc de interpretări. În lipsa unor norme metodologice clare, există riscul ca agenții economici să fie taxați cumulativ – atât prin sistemele REP, cât și prin taxa prevăzută la art. 18 – ceea ce poate genera practici neuniforme și litigii.

Totodată, articolul, în forma actuală, vizează implicit și „ambalajele de desfacere”, deși acestea sunt deja reglementate prin HG nr. 561/2020, precum și prin prevederile referitoare la REP din art. 12 al proiectului. Această suprapunere normativă creează confuzie și amplifică riscul de dublă impunere (plata contribuțiilor către REP și, concomitent, plata taxei prevăzute la art. 18).

În același timp, se atrage atenția asupra impactului cumulativ al taxelor aferente sistemelor REP (pentru ambalaje, uleiuri, baterii, DEEE). Chiar și pentru companiile care nu sunt subiect direct al acestor obligații, efectele economice pot fi semnificative. În cazul în care sistemele REP nu ating țintele de colectare stabilite, statul aplică taxe suplimentare, care sunt ulterior transferate către companii, conform mecanismului: stat → sistem REP → operator economic. Aceste costuri sunt, de regulă, în creștere, pe fondul majorării continue a țăintelor de colectare, ceea ce generează pentru mediul de afaceri riscuri sporite, inclusiv costuri imprevizibile și lipsa controlului direct asupra nivelului contribuțiilor.

În aceste condiții, se impune revizuirea și clarificarea prevederilor articolului, în vederea eliminării suprapunerilor și a prevenirii dublei taxări, precum și instituirea unor reguli clare de delimitare între obligațiile aferente taxei pe produse din plastic și cele din cadrul sistemelor REP.

I.10 La Articolul 22 – Taxa pentru apă

Se propune completarea alin. (4) cu o prevedere care să clarifice utilizarea normelor de calcul în lipsa măsurării volumului de apă, și anume:

„Aplicarea normelor de extragere și/sau utilizare este admisă doar în cazuri excepționale, justificate documentar, în cazul în care contoarele lipsesc temporar, sunt defecte sau se află în verificare metrologică.”

Această completare ar contribui la o aplicare mai transparentă și corectă a mecanismului de calcul al taxei pentru apă, bazată în principal pe date reale de măsurare.

Adițional, se propune completarea articolului 22 cu următorul punct: *„Nivelul taxelor pentru utilizarea resurselor de apă în procese industriale va fi corelat cu indicatorii de eficiență ai operatorului economic și cu investițiile realizate în tehnologii de reducere a consumului de apă, inclusiv reducerea poluării.”*

O asemenea abordare ar putea contribui la stimularea investițiilor în tehnologii eficiente și la reducerea impactului asupra resurselor de apă.

I.11 Articolul 28 – Dispoziții finale

Se propune completarea articolului 28 cu următoarea prevedere:

„Introducerea sau majorarea taxelor de mediu se realizează în mod gradual, pe o perioadă de tranziție de minimum 5 ani de la intrarea în vigoare a legii.”

O perioadă de tranziție este necesară pentru a permite operatorilor economici să își planifice investițiile, să își ajusteze procesele tehnologice și să evite șocuri economice generate de modificări bruște ale cadrului fiscal.

II. Propuneri aferente sectorului energetic

Spre deosebire de sectorul de producere, unde propunerile vizează în principal ajustări tehnice ale mecanismelor de taxare, în sectorul energetic intervențiile au un caracter sistemic. Astfel, din perspectiva sectorului energetic al Republicii Moldova, companiile membre FIA care operează în domeniul energetic își exprimă sprijinul pentru obiectivele generale de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și pentru procesul de aliniere treptată la politicile climatice ale Uniunii Europene. În acest context, prin aprobarea Planului Național Integrat pentru Energie și Climă pentru perioada 2025–2030, Hotărârea Guvernului nr. 86/2025, Republica Moldova și-a asumat o serie de angajamente strategice, printre care și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) cu 68,5% pe malul drept al Nistrului, comparativ cu nivelul înregistrat în anul 1990.

Însă, se consideră important ca implementarea unei taxe de carbon ca etapă pregătitoare pentru aderarea la mecanismul EU ETS al Uniunii Europene trebuie realizată gradual și pe o perioadă suficient de lungă, pentru a limita impactul negativ asupra nivelului de trai al populației și asupra competitivității sectorului de afaceri în primul rând, dar și a economiei Republicii Moldova, în general, contribuind totodată la atingerea obiectivelor asumate privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

În forma prevăzută în proiectul de lege, taxa de carbon – stabilită la 80 lei/tCO₂ în anul 2026, cu majorare anuală de 80 lei/tCO₂ până la 400 lei/tCO₂ în 2030 – ar putea genera efecte sociale și economice semnificative. Atragem atenția că impactul acestei taxe se va reflecta în costurile suportate de consumatorii finali de energie și de alte produse industriale din Republica Moldova, cu potențiale consecințe asupra nivelului de trai al populației și asupra competitivității economice. În particular, ar fi de specificat că orice obligație financiară instituită prin acte normative în sarcina operatorilor din sectoarele reglementate ale energiei este considerată cost reglementat și duce la recuperarea acestuia prin tarifele și prețurile achitate de consumatorii finali.

Chiar și în absența unei taxe de carbon, sectorul energetic din Republica Moldova implementează deja o serie de măsuri orientate spre reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, inclusiv reducerea consumului de energie prin creșterea eficienței energetice (schema de obligații - Programul privind implementarea schemei de obligații pentru perioada 2024–2026, HG nr.1064/2023, Legea privind eficiența energetică, nr.139/2018, Fondul pentru eficiență energetică). Programul urmărește obținerea unor economii măsurabile de energie la consumatorii finali, în special în sectorul rezidențial. Ar fi de menționat, că costurile reflectate în tarifele aprobate pentru Premier Energy Distribution pentru anii 2024-2026 și suportate de către consumatori sunt de peste 120 milioane lei.

De asemenea, prin mecanismele de sprijin instituite prin Legea privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, nr. 10/2016, capacitatea instalată în unități de producere a energiei electrice din surse regenerabile a ajuns la aproximativ 1.000 MW, comparativ cu 77 MW în anul 2020, iar costurile de sprijin a surselor regenerabile sunt deja suportate de către consumatorii finali. Însă, având în vedere caracterul variabil al acestor surse, este necesară atragerea investițiilor în capacități de echilibrare, precum baterii de stocare (BESS) și motoare termice pe gaze (ICE), care reduc emisiile totale de CO₂ prin facilitarea energiei regenerabile. Analizele arată că emisia unei tone de CO₂ de către motoare termice pe gaze utilizate pentru echilibrare previne eliminarea a aproximativ 10 tone de CO₂ care ar fi fost generate de surse convenționale. Astfel, deși aceste motoare termice de echilibrare generează emisii, ele contribuie indirect la facilitarea investițiilor în energie regenerabilă și la reducerea emisiilor totale.

Experiența Uniunii Europene arată că introducerea taxării carbonului (EU ETS) s-a realizat gradual, pe parcursul a 25 de ani, folosind certificate de emisii gratuite pentru a proteja economia și a evita șocuri de preț. Astfel, în prima fază (2005–2007), peste 95% din certificatele de emisii au fost alocate gratuit. În etapele ulterioare, în temeiul art. 10c din *Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de*

stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului, unele state membre cu niveluri mai reduse de dezvoltare economică au beneficiat de derogări temporare pentru sectorul energetic. De exemplu, în perioada 2013–2020 această derogare a fost aplicată de mai multe state, inclusiv Bulgaria, Cehia, Estonia, Ungaria, Lituania, Polonia și România, iar în etapa actuală (2021–2030) mecanismul este utilizat într-o formă mai limitată de Bulgaria, Ungaria și România. Având în vedere diferențele economice, Republica Moldova ar trebui să adopte o abordare similară, etapizată, pentru a asigura o tranziție justă.

Derogarea prevăzută la articolul 10c din Directiva ETS permite statelor membre eligibile să aloce gratuit certificate de emisii producătorilor de energie electrică, în locul licitării lor obligatorii, pentru a sprijini modernizarea sectorului energetic. Autoritățile naționale pot elabora planuri de investiții, pot impune modernizarea tehnologiilor cu fondurile economisite și pot monitoriza obligațiile de investiții, aplicând o eliminare treptată a acestui sprijin timp de 5 ani după aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Astfel, în contextul celor menționate mai sus, companiile membre FIA care operează în domeniul energetic își exprimă susținerea pentru obiectivele strategice de decarbonizare ale Republicii Moldova, cu solicitarea revizuirii calendarului și a metodologiei de taxare a emisiilor pentru a asigura o tranziție justă, care să nu pericliteze securitatea energetică și puterea de cumpărare a populației. Astfel, în vederea asigurării unei tranziții energetice juste și a menținerii stabilității economice, se înaintează următoarele propuneri:

II.1 Adoptarea unui model de implementare graduală și diferențiată

Se solicită ca taxarea carbonului să fie specifică fiecărui sector economic, corelată cu posibilitățile reale de re tehnologizare. Pentru sectorul energetic, se propune aplicarea modelului european din fazele incipiente (2005–2012), prin alocarea gratuită a unei cote de certificate de emisii (conform Art. 10c din Directiva 2003/87/CE). Această măsură este vitală pentru a evita un șoc tarifar imediat asupra consumatorilor finali și pentru a oferi companiilor timpul necesar investițiilor în tehnologii verzi, prevenind astfel riscul de insolvență sau relocarea activităților economice în zone nereglementate cu asemenea taxe pentru emisii (carbon leakage).

Drept urmare, se propune completarea articolului 29 din proiectul de lege cu o prevedere nouă cu următorul conținut:

„c) pe parcursul unei perioade până la 5 ani după aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, pentru sectorul energetic se vor aloca cote gratuite de 95% pentru certificate de emisii”.

II.2 Corelarea cu perioada de tranziție MRV

Se propune ca aplicarea deplină a taxei de carbon să fie sincronizată cu perioada de tranziție până la 5 ani după aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, perioadă necesară pentru definitivarea sistemului de Monitorizare, Raportare și Verificare (MRV). O taxare prematură, în absența unui cadru de monitorizare robust și omologat, ar genera incertitudini juridice și dezechilibre economice majore.

II.3 Protecția sectorului de cogenerare și a unităților de echilibrare

Având în vedere rolul lor critic în securitatea energetică, se propune acordarea de scutiri sau certificate gratuite pentru:

- a) Centralele de cogenerare (CET-uri) din Chișinău și Bălți, care deservește peste 70% din populație și generează 25% din energia electrică națională. Orice taxare integrală în acest sector se va traduce direct în incapacitatea de plată a consumatorilor casnici;
- b) Centralele de echilibrare pe gaze, strict necesare pentru a gestiona intermitența surselor regenerabile (eolian/solar) și pentru a garanta stabilitatea rețelei electrice.

În acest sens, se propune completarea articolului 29 din proiectul de lege cu următorul conținut:

„d) pe parcursul unei perioade de 5 ani după aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, pentru centralele de cogenerare din mun. Chișinău și mun. Bălți, precum și pentru centralele de echilibrare pe bază de gaze naturale se vor aloca cote gratuite de 100% pentru certificate de emisii”.

II.4 Cotele plății pentru emisii în aerul atmosferic de la sursele staționare

În prezent, în țară sunt aplicate plăți pentru emisii în aerul atmosferic de la sursele staționare mult mai mici decât cele prevăzute la Anexa nr.1 din proiectul de lege. Drept urmare, se propune aplicarea graduală a plăților în cauză, pornind de la plățile similare aplicate în România, care sunt mai mici decât cele specificate în proiectul de lege.

Substanțe	Taxa în vigoare	Propunere 2026	Taxa aplicată în România	Valuta
Oxid azot	0,86	700	160	MDL/tonă
Dioxizi de Sulf	0,98	400	160	MDL/tonă
Substanțe/amestec cu proprietăți CRM prin aer	0,02	21.600.000	80.000	MDL/tonă

II.5 Mecanismul de „Reciclare a Veniturilor” pentru modernizare industrială

Veniturile colectate din taxarea carbonului ar urma să fie direcționate exclusiv către proiecte cu impact climatic pozitiv, evitând transformarea acestora în simple venituri bugetare, și utilizarea acestor fonduri pentru:

- Suplinirea Fondului pentru Eficiență Energetică (granturi pentru modernizarea echipamentelor industriale și audituri energetice profesionale);
- Subvenționarea investițiilor în stocarea energiei și în surse regenerabile;
- Suținerea exportatorilor autohtoni afectați de mecanismul UE CBAM, pentru a asigura conformitatea cu standardele europene fără a eroda competitivitatea produselor moldovenești la frontieră.

Așa dar, membrii FIA care operează în sectorul energetic consideră că un mecanism de taxare care pune accent pe reinvestirea veniturilor și pe protecția consumatorilor vulnerabili va asigura echilibrul necesar între ambițiile climatice ale Republicii Moldova și sustenabilitatea sa economică.

III. Concluzie

În concluzie, membrii Asociației Investitorilor Străini consideră că proiectul de lege reprezintă un pas important în consolidarea cadrului de reglementare privind instrumentele economice de protecție a mediului. Totodată, este esențial ca mecanismele propuse să fie aplicate într-un mod echilibrat, proporțional și predictibil, care să evite riscul dublei taxări și să asigure o distribuție echitabilă a sarcinilor financiare pentru operatorii economici.

În mod particular, pentru sectorul de producere, considerăm necesară clarificarea și ajustarea mecanismelor propuse, astfel încât să fie evitată dubla taxare și să fie asigurată coerența cu sistemele existente de responsabilitate extinsă a producătorului. În același timp, pentru sectorul energetic, este esențială adoptarea unei abordări graduale și predictibile în implementarea taxării carbonului, care să permită o tranziție justă, fără a afecta securitatea energetică, competitivitatea economică și puterea de cumpărare a populației.

Pentru mediul investițional este esențial ca introducerea sau modificarea instrumentelor economice de mediu să fie realizată într-un cadru stabil și predictibil, care să permită companiilor să planifice investițiile pe termen mediu și lung, inclusiv în tehnologii de reducere a impactului asupra mediului.

Totodată, considerăm important ca veniturile colectate din plățile și taxele de mediu să fie utilizate într-un mod transparent și direcționate, pe cât posibil, către dezvoltarea infrastructurii de mediu, modernizarea sistemelor de colectare și reciclare, precum și sprijinirea investițiilor în tehnologii mai curate și eficiente energetic.

Propunerile formulate de membrii FIA vizează îmbunătățirea clarității mecanismelor de aplicare a taxelor de mediu, asigurarea unei corelări adecvate cu sistemele existente și crearea unor condiții favorabile pentru investiții sustenabile în ambele sectoare vizate.

FIA își exprimă disponibilitatea de a participa la discuții tehnice suplimentare cu autoritățile competente, în vederea examinării aspectelor menționate și definitivării unui cadru normativ clar, coerent și adaptat realităților economice.

Vă mulțumim anticipat pentru atenția acordată prezentului aviz și pentru deschiderea de a examina propunerile formulate.

Cu deosebită considerație,

Ana Groza
Director Executiv

Notă: Asociația Investitorilor Străini reunește 25 companii – cei mai mari investitori din Republica Moldova, investițiile cărora provin din 17 țări, cu peste 20.000 de angajați. Volumul total al investițiilor companiilor-membre FIA depășește 2,6 miliarde euro, ceea ce constituie aproximativ 19% din PIB.